

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΤΟ ΜΑΓΝΑΔΙ

Φίλε «Νουμά»,

Με τὸ ἄρθρο τοῦ Κ. Χατζόπουλου «Ἵστερ' ἀπὸ τὴν Κτταστραφὴ» μπαίνει, νομίζω, καὶ τῆς Ἱστορίας ἡ σφραγίδα στὰ γεγονότα καὶ τοὺς αἰτίους τῆς τελευταίας γλωσσικῆς ἀντάρας. Ἀλήθεια εἰπωμένη, πὼς ὁ ἱστορικός, ἅμα στέκεται μακριά, σὲ τόπο καὶ σὲ χρόνον, βλέπει φωτεινότερα καὶ ξεδιαλύνει καθαρώτερα τὰ πράγματα.

Γιὰ τὴν ἱστορικὴ ὁμῶς ἀκρίβεια, καλὸ θάτανε νὰ σημειωθῇ πὼς ἀπὸ τὰ λίγα ποιητικὰ ἢ ὀχι λογικά, τὶς σκανταλιάρικες λεξοῦλές ποὺ γενήκαν οἱ κυριώτερες ἀφορμὲς τοῦ γλωσσικοῦ πολέμου καὶ τὰ φοβερώτερα ὅπλα στὰ χέρια τῆς βραχμάνικης φάρας, τὸ περίφημο **μαγνάδι** δὲν πρωτοφάνηκε μετὰ τὴν «Τέχνην» στὰ νεώτερα φιλολογικὰ μας κείμενα.

Πολὺ πρωτότερα τὸ εἶχε γράφει ὁ κ. Ἀλέξ. Μωραϊτίδης στὰ καθαρολογικὰ του διηγήματα, χωρὶς νὰ τὸ ὑποψιαστῇ γιὰ μαλλιαρό, παρὰ σὰν ἀχνόφωτο νυφιάτικο στολίδι· καὶ ἴσως πρωτότερά του ὁ κ. Δ. Γρ. Καμπύρογλος, στὸ ἐρᾶμά του πρὸ στεφανώθηκε σὲ ποιητικὸ ἀγῶνα τοῦ Πανεπιστήμιου. Ὅμως ἀκόμα πρωτότερα, πρὶν ἀπὸ τὰ 1875, τὸ ἔβαζε ὁ Πολυλᾶς μεταφράζοντας τὴν «Ὀδύσειαν», δὲν τὸ διαβάζουμε φορές καὶ φορές, μετὰ τὴν κυριολεξίαν του μάλιστα: — **μαγνάδι** = «**κρηδεμνον**», μπόλια, μαντήλα δηλαδὴ τοῦ κεφαλιοῦ.

Μὰ γιὰ τοῦτα ὅλα πιστεύω θὰ γράψῃ στὴν εἰδικὴ γραμματολογικὴ του μελέτη γιὰ τὴ λέξη «**μαγνάδι**» ποὺ ἐτοιμάζει ἀπὸ πέρουσι ὁ φίλος μας Νίκος Βένης, δέχων τὴν ἄδεια τοῦ φίλου του κ. Γ. Μιστριώτη.

Ἀθήνα, 5. 4. 1911.

Ν. ΠΟΡΙΩΤΗΣ

ΑΠΟ ΤΟ ΡΟΒΕΡΤΕΙΟ

ΠΟΛΗ, Ροβέρτειο, Μάρτη 23 1911

Ἀξιότιμε Κύριε,

Στὸ τελευταῖον φύλλον τοῦ «Νουμά» διάβασα πὼς μερικοὶ μαθηταὶ τοῦ Ροβέρτειου θέλησαν νὰ κάνουν καὶ ἀπτοὶ μὲτ' Ἀθηναϊκὴν Συντροφίαν, μὰ ὁ Ἀμερικανὸς διευθυντὴς τῆς Σχολῆς τοὺς ἐμπόδισε ὕστερα ἀπὸ μερικὰς **ψεφτιὰς κάποιου δασκάλου Ἡλιοῦ**.

Δὲν ξέρω ποιὸς σὰς ἔγραψε αὐτὴ τὴν εἰδηση, ἢ πὼς τὴν μάθατε, μὰ χωρὶς ἄλλο λάθος σὰς τὴν ἔγραψαν, ἢ τὴν μάθατε λάθος. Ὁ Ἀμερικανὸς διευθυντὴς δὲ ρώτηξε τὸν κ. Ἡλιοῦ μοναχά, μὰ καὶ ὅλους τοὺς ἄλλους Ἑλληνας δασκάλους, καὶ μὲν

τὸν δημοτικιστὴ ἢ μαλλιαρό, ὅπως μὰς λένε, καὶ ὅλοι μας τοῦ δώκαμε τὴν ἴδια συμβουλὴν, δηλ. νὰ μὴ δώσῃ τὴν ἄδεια ποὺ τοῦ ζητοῦσαν.

Ἵστερα, ὅσο γιὰ τὶς «ψεφτιὰς», δυσκολέβουμαι νὰ τὸ πιστέψω. Δὲν εἶταν ἀνάγκη ἀπὸ ψεφτιὰς γιὰ νὰ πειστῇ ὁ διευθυντὴς, γιὰτὶ οἱ λόγοι ποὺ ἐμπόδισαν τὴ σύσταση τῆς Συντροφίαν, εἶταν λόγοι ποὺ μοῦ φαίνονται σωστοὶ καὶ πειστικοί, λόγοι ποὺ ἱκανοποιοῦσαν καὶ μὲν τὸ **δημοτικιστὴ**.

Ἡ λέξη «ψεφτιὰς» δὲν καλοσυσταίνει κανένα ἄνθρωπον, καὶ δὲν ἀμφιδάλλω ὅτι θὰ σὰς ξέφυγε, μὰ μεις οἱ **μαλλιαροὶ** πρέπει νὰ προσέχουμε νὰ μὴ τὴ μεταχειρίζομαστε χωρὶς λόγο, ἀφοῦ προσπαθοῦμε γιὰ τὴν **ἀλήθειαν**.

Θὰ σὰς εἶμουν ὑποχρεωμένος ἂν δημοσιεύατε αὐτό μου τὸ γράμμα.

Με ὑπόληψη

Φ. Π. ΦΛΩΡΙΔΗΣ

Δάσκαλος στὸ Ροβέρτειο τῆς Πόλης καὶ δημοτικιστὴς ἢ «**μαλλιαρὸς**».

ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΛΗ

Ἀγαπητὲ Νουμά,

Σὰν κανενὸς Παρθενῶνα μεγαλόπρεπο αἰετώμα μὰς φαίνεται τὸ στηλωμένο στὴν πρώτη σου σελίδῃ βαρυσήμαντο γνωμικόν, «Ἐνας λαὸς ἐνθιόνεται, ἅμμι δειξὴ πὼς δὲ φοβᾶται τὴν ἀλήθειαν».

Δὲν μποροῦσε νὰ βρεθῇ καλῆτερο στόλισμα γιὰ τὸ φύλλον σας. Μὰ ὅταν—κάθε φορὰ ποὺ παίρνουμε τὸ φύλλον—περάσῃ ὁ πρῶτος ἐνθουσιασμός, εἰ Παρθενῶνες καὶ αἰετώματα γαργεμίζονται καὶ μονάχῃ μὰς μένει ὁ πιντοτινὸς τοῦ δημοτικιστῇ κατημὸς. Ἰότε τέλος αὐτὸς ὁ λαὸς μας θὰ νοιώσῃ τὴν ἀλήθειαν; καὶ θὰ τὴ νοιώσῃ ἄραγε ποτέ; Θὰν τὴ νοιώσῃ τὴν ἀλήθειαν ὁ λαὸς μας, ὅσο τὰ σκολειὰ ξακολουθοῦνε τὰσυνείδητο ἔργο τους, ὅσο οἱ δασκάλοι του, οἱ ρήτορες του, οἱ κήρυκες του τὸν κρατοῦνε πάντα σὲ κατὰστασι ποὺ νὰ χάσῃ μπροστά τους, ὁμολογῶντας τὴν τιποτένιαν του ἵπαρξιν καὶ θαμάζοντας τὴν οὐρανοκατέβητη χάριν τους, ὅσο δὲν παύουν νὰ τὸνε χώνουνε ὀλοένα πρὸ βαθιὰ μέσ' στῆς ψεφτιὰς καὶ τῆς πρόληψης τὴν οὐμίχλη;

Διαβάσαμε στὸν τελευταῖον «Νουμά» τὸ λιμπρότατο ἄρθρον τοῦ Ν. Καστρινοῦ «Ὅπου ὁ λαὸς νοιώθει τὴν ἀλήθειαν» καὶ χαρήκαμε ἀληθινά, ὅπως χαιρόμαστε κάθε φορὰ ποὺ βλέπουμε καὶ μεις ἄνθρώπους τοῦ λαοῦ νὰ καταλαβαίνουνε κάτι, νὰ μπαίνουνε στὴν ἔννοιαν, νὰ ὑπερασπίζονται κατόπι, σὰ νὰ τὴν ἔννοιωσαν κατάβαθα, τὴν ἰδέαν. Μὰ ἔλα ποὺ πάλι σὰν ἀποκαωμένοι ναυαγοὶ τοὺς βλέπεις καὶ βουλιάζουνε μέσ' στῆς πρόληψης τὰ κύματα!

Καθὼς τὸν κατάντησαν τὸ δυστυχισμένο τὸ λαὸ μας, ἀδύνατο νὰ τοῦ ἔχη κανεὶς ἐμπιστοσύνη. Σὲ νοιώθει, γελᾷ καὶ συγκινιέται ὅταν τοῦ μιλήσῃ, τὰ μάτια του βγάζουν φωτιὰς καὶ σπίθες, σφίγγει τὸ γρόθο, χτυπᾷ τὸ δουλεμένο χέρι καὶ βροντάει, ἀνασηκώνεται, καταριέται—πάει, λὲς καὶ σὺ ὁ συνεπαρμένος ἀπὸ τὴν Ἰδέα, τὸ ζήτημα τέλιωσε, ἔτσι ἂ γίνη κ' ἐδῶ καὶ κεῖ καὶ σάλλα μέρη, τὸ κερδίσαμε τὸ ζήτημα καὶ πάει—μὰ σὲ λιγάκι βρίσκεται μπρὸς σι ἀνώτερους ποὺ τοῦ μιλοῦνε σὰν ἀπὸ ἄλλη σφαίρα καὶ τότε βλέπεις τὸν ἀδύναμο γίγαντα καὶ χάσκει στὰ σκοτεινὰ ἐκεῖνα λόγια τοῦ μανταρίνου καὶ ὁμολογáει ὅτι δὲν ξέρει μῆτε νοιώθει τίποτα καὶ σταυρώνει τὰ χέρια του, τὰ μάτια του κόβονται γυαλιὰ—τὴν ἀπορροῦφηξε τὴ λάμψη τους ἡ προκατάληψη—καὶ σκύβει τὴν κεφαλὴ καὶ πέφτει ἀφανισμένος στὰ βρόχια τοῦ ἐκμεταλλευτῆ του. Εἶναι μακρὰ, πολὺ μακρὰ ὁ λαὸς μας γιὰ νὰ δείξῃ πὼς δὲ φοβᾶται τὴν ἀλήθεια. Τὴ φοβᾶται, τὴν τρέμει, γιὰτὶ δὲν τὴν καλόειδε, γιὰτὶ δὲν τὴν ἔννοιωσε κατὰβαθα. Γιὰτὶ σφιχτὰ τὸν κρατáει ἡ ψευτιά καὶ τὴν ψευτιά τὴν ἔχει συνηθίσει, τὴ νοστιμεύεται.

Ἄς εἶναι ὅμως· εἶναι γραμμένο νὰ περάσουμε ἀπ' ὅλ' αὐτὰ τὰ στάδια. Φτάνει ὁ λίγος ἐκεῖνος τῆς στιγμῆς ἐνθουσιασμός, ἡ σπύθα ἐκεῖνη τῶν ματιῶν τὰνθρώπων τοῦ λαοῦ νὰ ξανανιώνεται κάθε λίγο καὶ λιγάκι. Θὰ μεγαλῶνῃ ὁλοένα, θὰ γίνηται ὁλοένα πρὸ βωσταχτερή· θανάψῃ, μάτια μου, μιὰ φορὰ καὶ τ'ἀναμμά της θά'ναι κεραυνός.

Μονάχα πρέπει οἱ δημοτικιστάδες νὰ γίνουμε πρὸ πραχτικοὶ γιὰ νὰ κατορθώσουν ἐκεῖνο ποὺ ζητáει τ'ἄρροφο τὸ γνωμικό. Εἶναι πολλὰ, πάρα πολλὰ τὰ δέροφια, μὰ δὲ γνωρίζονται ἀναμεταξύ τους. Στὴν Πόλῃ ἐδῶ μέρα μὲ τὴν ἡμέρα ξεφανερώνονται. Θέλεις γιατροί, θέλεις δικηγόροι, καθηγητάδες, φοιτητὲς, δασκάλοι θέλεις ; Ὡ τὰ δασκαλάκια αὐτὰ τὰ κακόμοιρα ! Ποὺ τὸ ξέρουνε, τὸ νοιώθουν. τόμολογáνε τὸ πὼς ἡ καθαρεύουσα σκοτώνει τὸ μυαλό, ἀρματώνει τὸ δάσκαλο μὲ ξύλο καὶ βροσιές, ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὸ παιδί τὸ χαμόγελο καὶ ἀπὸ τὸ Ρωμιὸ τὴ λεβεντιά. Καὶ τὰ λένε αὐτὰ καὶ πότε σάμπως κλέφτικα, πότε θαρρετὰ—μὲ ὅλη τὴν τρομοκρατία ποὺ θέλουνε νὰ τοὺς ἐπιβάλουν—ρίχνουνε καὶ ἀπὸ ἓνα βόλι. Τί παραινῶν νὰ σοῦ κáμουν ; εἶναι τὸ δύσκολο ζήτημα τῆς ἑξήσης.

Γι' αὐτὸ χρειάζεται νὰ ἐννοηθῶν πέρα ὡς πέρα τὰ δέροφια. Ἐνωμένα δὲν ἔχουν νὰ φοβηθοῦν τοὺς ἀντίπαλους. Ἐνωμένοι τῆς Ἰδέας οἱ ἐργάτες θὰ μπορέσουν βροντοφωνότερα νὰ τὴν κηρύξουνε στὸ λαό. Κι ὁ λαὸς θὰ τοὺς ἀκούσῃ καὶ οἱ ἀντίπαλοι θὰ

παραινεῖσιν τότε, εἰδὲ ἄλλιως θὰ τοὺς συνεπάρῃ τὸ ρέμα, θὰ τοὺς καταπιῇ ἡ ἀκράτητη πλημμύρα τῆς Ἰδέας.

Πόλῃ, 3 τοῦ Ἀπρίλη 1911.

Μὲ ἀγάπη

ΔΥΟ ΦΙΛΟΙ ΣΟΥ

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Στὸν τελευταῖο τόμο τῆς «Grande Revue» (10 τοῦ Ἀπρίλη) τοῦ Παρισιῶ δημοσιεύτηκε ἓνα ἄρθρο πολυσέλιδο τοῦ Π'υάργκ μὲ τὸν τίτλο «Ἡ Γλῶσσα καὶ ἡ Πολιτικὴ στὴν Ἑλλάδα». Τὸ ἄρθρο αὐτὸ θὰν τὸ μεταφράσουμε καὶ θὰν τὸ δημοσιέψουμε στὸ φύλλο τῆς ἄλλης Κεριακῆς.

— Ὁ φίλος Μίλτος Κουντουράς, ὁ συγγραφέας τοῦ «Ἀρρωστοῦ». ἐτοίμασε, μαθαίνουμε, καὶ νέο θράμα μὲ τὸν τίτλο «Τὸ μπαλαστωμένο τᾶγέρι», ποὺ θὰν τὸ τυπώσῃ τώρα κοντά. Ὁ «Ἀρρωστός» τοῦ πουλιέται καὶ στὰ γραφεῖα τοῦ «Νουμά» 2 δραχμῆς.

— Ἡ «Φοιτητικὴ Συντροφία» ἔδωκε σὲ καλλιτεχνικὴ φυλλαθοῦλα τὸ λόγο τοῦ Παλαμᾶ ποὺ τυπώσαμε στὸ περασμένο φύλλο. Τὸν πουλάει δυὸ δεκάρες σ' ὅλα τὰ βιβλιοπωλεῖα καὶ στὰ γραφεῖα μας.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Κ. Μισ. στὴ Μαγνησίᾳ. Τὰ λάδαμε κ' εὐχαριστοῦμε. Ὅσα μὰς γράφετε σωστὰ καὶ ὁ Θεὸς νὰ λογιθῇ τὴν Ἑλλάδα καὶ νὰ γίνη γλῆγορα.—κ. Νίσσυρο στὴν Κέρκυρα. Διάβασε τὸ «Μούχωμα» (σελ. 87 τοῦ «Νουμά») καὶ θὰν τὴ βρεῖς ἐκεῖ τὴν ἀπάντησιν. Τὸ «Σούρωπο» σου τὸ θυμίζει, μὰ ἀλόγιστο ! δὲν μπορεῖ καὶ νὰν τὸ φτάσει.—κ. Θ. Νικ. στὸ Κάδρο. Θὰ δημοσιευτεῖ, μὰ ἔχῃ καὶ πολλὴ γλῆγορα.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἑντοκοὶ καταθέσεις

Τόκοι ἐντόκων καταθέσεων εἰς Τρα-

πεζικὰ Γραμμάτια

1 1)2 τοῖς ο)ο κατ' ἔτος διὰ τὰς ἐν ὧσιν ἀποδοτέας καταθέσεις μέχρι ποσοῦ ἑρ. 10.000 πέραν δὲ τοῦ ποσοῦ τούτου τοῦ τόκου ἐπιζομένου εἰς 1 τοῖς ο)ο κατ' ἔτος μέχρι 50.000 δραχμῶν πέραν δὲ τοῦ ποσοῦ τούτου εἰς 1)2 τοῖς ο)ο. Αἱ καταθέσεις αὗται γίνονται δεκταὶ καὶ εἰς ἀνοικτὸν λογαριασμὸν παραδιδόμενον τῇ καταθέτῃ βιβλιαρίον λογαριασμοῦ καὶ βιβλιαρίον ἐπιταγῶν

2 τοῖς ο)ο κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδοτέας μετὰ 6 μῆνας τοὐλάχιστον.

2 1)2 τοῖς ο)ο κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδοτέας μετὰ ἓν ἔτος τοὐλάχιστον.

3 τοῖς ο)ο κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδοτέας μετὰ δύο ἔτη τοὐλάχιστον.

3 1)2 τοῖς ο)ο κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδοτέας μετὰ τέσσαρα ἔτη τοὐλάχιστον.

Ὁ τόκος καταβάλλεται καθ' ἑξαμηνίαν τῇ 2 Ἰανουαρίου καὶ 1 Ἰουλίου.